

VVD vienotie vērtēšanas kritēriji

IVN pārkāpuma gadījumā

KRITĒRIJS	APSVĒRUMI	APSVĒRUMU JĒGA
PIEĻAUJAMĪBA	- Vai darbība ir vispārēji aizliegta - Vai šādai darbībai teorētiski varētu tikt izsniegta atļauja (ja būtu veikta ietekmes uz vidi novērtēšana vai saņemti nosacījumi)	Noskaidrot, vai darbība pēc būtības vispār būtu pieļaujama, ja tā tiktu veikta likumīgi. Darbības aizliegums saistīts ar kādu augstāku aizsardzības mērķi, kas pārkāpuma gadījumā tiek būtiski aizskarts.
VIDES JŪTĪGUMS	- Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, mikroliegumi - Īpaši aizsargājamie biotopi un sugas - Aizsargjosla - Ainaviski un kultūrvēsturiski nozīmīgas vietas, rekreācijas funkciju nodrošināšana - Apdzīvotu teritoriju tuvums	Novērtēt, cik ekoloģiski, ainaviski vai sociāli jūtīga ir teritorija, kur veikts pārkāpums.
KAITĒJUMA KOMPLEKSUMS	- Ietekmes skartās teritorijas lielums - Savstarpēja ietekme ar citām darbībām (slodzes palielināšanās) - Vides kvalitātes pasliktināšanās, normatīvu pārsniegumi (piem., gaisa, ūdens, trokšņa līmenis) - Radīts piesārņojums vai atkritumi - Radīts avāriju un nelaimes gadījumu risks	Raksturo ar pārkāpumu veiktās darbības mērogu un tās mijiedarbību ar apkārtējiem faktoriem.
KAITĒJUMA ILGUMS UN ATGRIEZENISKUMS	- Īslaicīgs, pārejošs, periodisks, ilgtermiņa, paliekošs - Dabas resursu un vides kvalitātes atjaunošanās spēja, ilgums, nepieciešamās pūles	Noskaidrot, cik ilgi ietekme saglabājas un vai vide spēj atjaunoties.

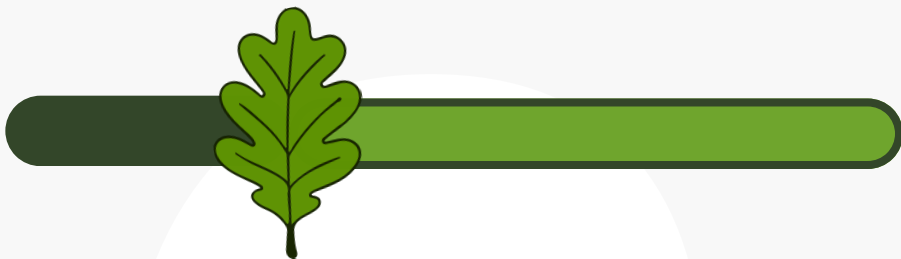

HES ūdenskrātuvju IVN pārkāpumu ietekmes faktoru PIEMĒRI

ĪSLAICĪGA IETEKME - DARBĪBAS VEIKŠANAS, TĪRĪŠANAS LAIKĀ

IETEKMES IZPAUSME

Troksnis un tehnikas kustība	Smago mašīnu un tehnikas, iespējams, arī kravas auto radītās vibrācijas rada ietekme uz faunu (īpaši zivīm un putniem) ierīkošanas laikā.
Hidroloģiskās pārmaiņas	Ātras plūsmas maiņas rada straujas līmeņa svārstības lejtecē, kas appludina vai atsedz krastus. Nepietiekama ūdens caurplūduma regulēšana darbu veikšanas laikā var radīt pārāk strauju ūdens līmeņa krišanos, kaitējot ekosistēmām un izraisot zivju iesprostojumus seklumos.
Augsnes un veģetācijas pārmaiņas, bojājumi	Darbu veikšanas laikā ar būt iznīcināti biotopi un ūdensaugi ūdenskrātuves gultnē un krastos, bojājumi var būt arī piekrastē, ja novietota un izlīdzināta izņemtā grunts, vai tehniskas kustības dēļ. Darbu laikā tiek bojāti ūdensaugi, piekrastes veģetācija un bentoss. Zūd slēptuves un barošanās vietas zivīm un citiem organismiem. Ja ūdens līmeņa regulācija nav notikusi kontrolēti un pakāpeniski, nepieļaujot pēkšņas svārstības, var būt bojāti krasti un biotopi lejtecē.
Uzduļķojums	Dūņu un smilšu uzjaukšana izraisa ūdens duļķainības pieaugumu, kas samazina skābekļa saturu un traucē gaismas caurlaidību; uzduļķojums var radīt īslaicīgu zivju un citu organismu stresu vai pat bojāeju, zivju barības bāzes samazināšanos. Nogulumu migrācija un izgulsnēšanās lejpus darbības vietas var aizklāt nārsta vietas un bentosa biotopus.

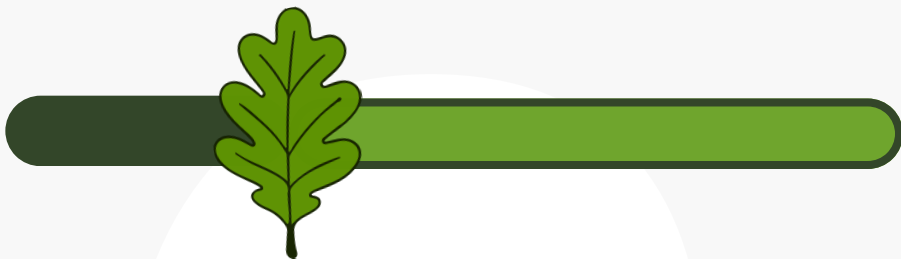

HES ūdenskrātuvju IVN pārkāpumu ietekmes faktoru PIEMĒRI

ĪSLAICĪGA IETEKME - DARBĪBAS VEIKŠANAS, TĪRĪŠANAS LAIKĀ

IETEKMES IZPAUSME

Piesārņojums	Ūdenskrātuves nogulumos var būt arī uzkrājies piesārņojums, īslaicīgi var tikt paaugstināta to koncentrācija ūdenī.
Zivju un citu ūdens organismu bojāeja	Zivju vai zivju mazuļu, kā arī citu ūdens organismu bojāeja darbu veikšanas rezultātā. Nepietiekama ūdens caurplūduma regulēšana darbu veikšanas laikā var radīt pārāk strauju ūdens līmeņa krišanos, kaitējot ekosistēmām un izraisot zivju iesprostojumus seklumos.
Krastu stabilitāte	Tīrot un padziļinot gultni, samazinās ūdens līmenis krasta tuvumā, kas var izraisīt krasta eroziju vai nogruvumus. Ja ūdens līmeņa regulācija nav notikusi kontrolēti un pakāpeniski, nepieļaujot pēkšņas svārstības, var būt bojāti krasti lejtecē.
Nestandarta situācijas, negadījumi, izmantotais būvmateriāls	Lokāls piesārņojums tehnikas darbības laikā - degviela, eļļas no tehnikas, piesārņojuma nokļūšana augsnē, ūdensobjektā
Putekļi un vizuāli traucējumi	Apkārtējai sabiedrībai un dabai rodas īslaicīgs kairinājums

HES ūdenskrātuvju IVN pārkāpumu ietekmes faktoru PIEMĒRI

B

PALIEKOŠĀ IETEKME

IETEKMES IZPAUSME

Hidroloģiskā režīma izmaiņas

Dabiskā plūsmas mainība samazinās, upe kļūst mākslīgi regulēta un tajā vairs nav dabiska pavasara palu un vasaras zema ūdens perioda. Ātras plūsmas maiņas rada straujas līmeņa svārstības lejtecē, kas appludina vai atsedz krastus. Tā rezultātā ir samazināta upes pašattīršanās spēja, tiek veicināta biotopu degradācija.

Ūdens līmeņa svārstību ietekme ūdenskrātuvē

Regulāras vai straujas līmeņa svārstības bojā krasta zonu, izraisa eroziju, nogrūzumus un veģetācijas zudumu. Atseguma josla kļūst bioloģiski nepiemērota, augi tur nespēj nostiprināties. Tāpat mainās nogulumu kustība – tie izgulsnējas ūdenskrātuvē. Tā rezultātā mainās upes un piekrastes reljefs, samazinās augu un dzīvnieku dzīvotnes.

Ietekme uz bioloģisko daudzveidību un ekosistēmām

Ar HES ūdenskrātuves izveidi upe tiek aizstāta ar stāvoša ūdens vidi, mainās sugu sastāvs, samazinās straumes sugas, pieaug ezeru tipa sugas. Tāpat samazināta skābekļa pieejamība un palielināta temperatūras slāņošanās dziļākos ūdeņos var pasliktināt ūdens kvalitāti. Ūdenskrātuve ir migrācijas barjera zivīm, liedz tām piekļuvi nārsta vietām augštecē. Ja nav izbūvēta vai tiek nepareizi ekspluatēta zivju pāreja, migrējošo sugu populācijas var izzust. Appludināšanas rezultātā tiek zaudētas mežu, pļavu u.c. biotopu platības notiek līdzšinējo ekosistēmu funkciju zudums.

HES ūdenskrātuvju IVN pārkāpumu ietekmes faktoru PIEMĒRI

B

PALIEKOŠA IETEKME

IETEKMES IZPAUSME

Ietekme uz krastiem
un nogulumiem

Traucēta nogulumu kustība leļpus aizsprosta veicina krastu un gultnes padziļināšanos un eroziju, savukārt nogulumu uzkrāšanās ūdenskrātuvē pakāpeniski samazina tās ietilpību, var mainīt hidrauliskos apstākļus un palielināt plūdu risku augštecē, kas ir viens no iemesliem, kādēļ ūdenskrātuves tiek tīrītas. Izmaiņas sedimentu līdzsvarā abpus HES ūdenskrātuvei nozīmē, ka mazāk barības vielu un minerālu tiek nogādāts lejtecē un deltās, ietekmējot piekrastes ekosistēmas.

Ķīmiskās un fiziskās
kvalitātes izmaiņas

Ūdens stagnācija ūdenskrātuvē palielina organisko vielu sadalīšanos, samazina skābekļa līmeni un var veicināt eitrofikāciju. Temperatūras slāņošanās var izraisīt aukstā, bezskābekļa ūdens izplūdi leļpus, mainot upes termālos apstākļus un ietekmējot ūdens organismu dzīvi. Nogulumu aizture samazina barības vielu plūsmu, bet palielina smalko nogulumu koncentrāciju augštecē.

Ūdens kvalitātes
izmaiņas

HES izveide pārmaina ainavu, dabiskā upes ieleja tiek aizstāta ar mākslīgu ezeru. Zemes applūšanai ietekme uz īpašumiem, var tikt zaudētas kultūrvēsturiskās vietas. Vienlaikus ūdenskrātuve var radīt jaunas rekreācijas iespējas.

Nodarītā kaitējuma būtiskums

	 NEBŪTISKS KAITĒJUMS	 BŪTISKS KAITĒJUMS	 ĻOTI BŪTISKS KAITĒJUMS
Pielaujamība	+	+/-	-
Vides jūtīgums	-	+	+
Kaitējuma kompleksums	-	+	+
Kaitējuma ilgums un atgriezeniskums	Galvenokārt īslaicīgas un pārejošas ietekmes ierīkošanas laikā. Arī ilglaicīgas un paliekošas ietekmes, ja tās radījusi darbība, kas nav aizliegta un teorētiski varētu tikt atļauta.	Galvenokārt ilglaicīgas un paliekošas ietekmes. Arī īslaicīgas un pārejošas ietekmes, ja tās radījusi darbība, kas aizliegta un arī teorētiski nevarētu tikt atļauta.	Ilglaicīgas un paliekošas ietekmes, kā arī neatgriezeniskas ietekmes vai tādas, kuru gadījumā dabas resursu un vides kvalitātes atjaunošanai būtu nepieciešams pielikt nozīmīgas pūles vai tas prasītu ilgu laiku.

